

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо моніторингу способу життя суддів та з метою приведення його норм у відповідність до рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Конституційний Суд України ухвалив Рішення від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 у справі № 1-24/2020(393/20), якими визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), пункти 6, 8 частини першої статті 11, пункти 1, 2, 6–10¹, 12, 12¹ частини першої, частини другу – п'яту статті 12, частину другу статті 13, частину другу статті 13¹, статтю 35, абзаци другий, третій частини першої статті 47, статті 48–51, частини другу, третю статті 52, статтю 65 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700–VII зі змінами; статтю 366¹ Кримінального кодексу України.

Конституційний Суд України у вказаному Рішенні зазначив, що ефективне виконання судовою владою її функцій можливе лише за умови її незалежності, що є характерною рисою саме судової влади. Суди повинні бути повністю незалежними від органів законодавчої та виконавчої влади. Незалежність судової влади забезпечується відокремленістю її в системі поділу державної влади, неможливістю інших гілок державної влади впливати на рішення судів, а також гарантіями незалежності суддів. Те саме стосується і притягнення суддів до відповідальності, порядок якого тісно пов'язаний із гарантуванням незалежності суддів. Адже призначення судової влади полягає передусім у захисті прав і свобод людини і громадянина й безпосередньо пов'язане з конституційним правом на судовий захист.

Конституційний Суд України вказав, що системно-функціональний аналіз повноважень та прав Національного агентства з питань запобігання корупції дає підстави стверджувати про наділення його контрольними функціями, що мають прямий і безпосередній вплив на судову гілку влади, зокрема на суддів системи судоустрою та суддів Конституційного Суду України при виконанні (здійсненні) функції правосуддя або конституційного контролю.

Дисциплінарні органи повинні бути незалежними від уряду, а дисциплінарне провадження або провадження щодо відводу суддів повинне визначатися відповідно до усталених процедур, що гарантують права суддів на справедливий, прозорий та незалежний розгляд справи.

У контексті особливостей оспорюваних норм Закону № 1700 Конституційний Суд України визнав неконституційними низку положень

Закону № 1700, оскільки виокремлення якого-небудь положення було неможливим через загрозу спотворення волі законодавця.

За таких обставин виникла прогалина щодо регулювання питання подання суддями декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та моніторингу способу їх життя.

2. Мета законопроекту

Метою законопроекту є усунення прогалин у зв'язку з прийняттям рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 2020 року № 13-р/2020 у справі № 1-24/2020(393/20), забезпечення дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері боротьби з корупцією, а також визначення порядку подання декларацій суддями, гарантуючи незалежність судової гілки влади.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом передбачаються зміни до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якими пропонується встановити порядок моніторингу способу життя суддів, зокрема обов'язок суддів щорічно до 1 квітня подавати шляхом заповнення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік за формою, встановленою Законом України «Про запобігання корупції». У разі звільнення з посади судді подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за період, не охоплений раніше поданими деклараціями, не пізніше 20 робочих днів з дня звільнення. Судді, які звільнилися з посади, зобов'язані наступного року після звільнення подати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік.

Крім того, законопроектом врегульовується питання контролю та перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подається суддею, а також визначається, що у разі виявлення під час повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування фактів недостовірності задекларованих відомостей Вища кваліфікаційна комісія суддів України письмово повідомляє про це Вищу раду правосуддя для розгляду питання про притягнення такого судді до дисциплінарної відповідальності.

Також пропонується до початку функціонування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повноваження щодо здійснення в порядку, визначеному цим Законом, контролю та перевірки декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що подаються суддями (кандидатами на посаду судді), зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя суддів покладаються на Державну судову адміністрацію України.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у зазначеній сфері здійснюється Конституцією України, законами України «Про запобігання корупції», «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту здійснюватиметься в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на 2020 рік.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття Закону

Прийняття відповідного Закону забезпечить виконання рішення Конституційного Суду України, врегулює порядок подання суддями декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та моніторингу способу їх життя.

Народні депутати України

Ю.В.ТИМОШЕНКО (посв.№ 162),
С. В. ВЛАСЕНКО (посв. № 170)

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Тимошенко Юлія Володимирівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EA92280032DE8700
Дійсний до: 07.09.2022 11:19:22

Апарат Верховної Ради України
№ 162д9/1-2020/197306 від 30.10.2020

248099